

Výňatek z knihy

LOSÝ V SRDCCI EVROPY

Od klasických ke stíracím

Vydalo Nakladatelství Olympia, a.s.
SAZKA - OLYMPIA 2002
Edice Sazka
autor Ivo Kasal

JUDr. Ivo Kasal

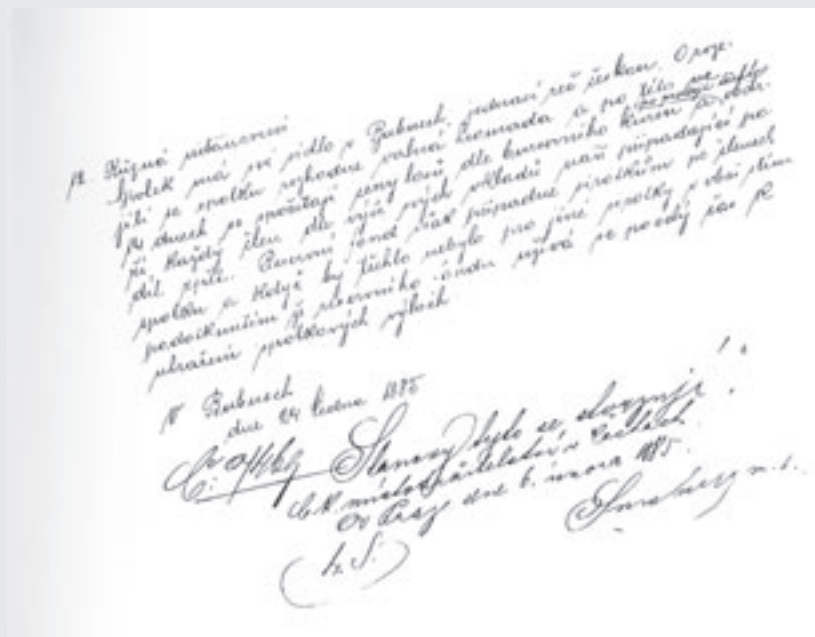
(třinácté pokračování)

Z ROTAČEK A LISŮ LOSÝ UKLÁDÁCÍ

Burzovní nákup

Pražská burza byla řízena na základě povolení rakouského ministra obchodu Schaeffla, vydaného 23. března 1871. Vedle ukládacích papírů se obchodovaly hlavně akcie menších, nově zakládaných společností. Vídeňský krach z r. 1873 přerušil i boom pražské burzy. Poklesla tak

(obchody přímé vyřizovaly strany mezi sebou přímo, ať byly uzavřeny osobně anebo prostředníkem), a obchody per arrangement, tzv. nepřímé, bylo nutno ohlásit k uspořádání ještě před slosováním. Výše jedné uzávěrky cenných papírů jednaných za kus činila zpravidla 25 kusů, výjimky následovaly až později, kdy se za

na provinciální úroveň a v porovnání s Vídní a Budapeští pouze živořila. Rozhodující vládní a finanční kruhy Rakouska-Uherska si nepřály žádnou změnu a za úkol pražské burzy považovaly jen umístování emise státních papírů.

Uzance pražské burzy jasně stanovila, že nebylo-li ujednáno výslovně něco jiného, potom u slosovatelých papírů, u kterých připadlo slosování na den plnění anebo následující, bylo třeba provést plnění přímých obchodů den před slosováním

jednu uzávěrku za kus rozumělo kusů 50. Nebylo-li stanoveno jinak, potom u všech burzovních hodnot byly dodávány kusy do výše jedné burzovní uzávěrky. Zajímavá byla i výše tzv. courtage, poplatku sensálům při obchodech s ukládacími papíry a losy, které činila polovinu z tisíciny, tedy polovinu promile kursovní hodnoty.

Na kursovním lístku byly losy rozděleny na zúročitelné a nezúročitelné, z nichž první poskytovaly stále zúročení a ty druhé jenom naději na výhru.

A. Losy s ukončeným slosováním.

V prvé řadě otiskujeme seznam losů, které jsou již úplně vylosovány, a jež nutno do doby u každého druhu losu uvedené k výplatě předložit.

	Poslední tah v roce	Promlčeny budou	Místo výplaty
3/4ovní Anhalt-Desavské 100 tol.	1895	nikdy	
Ambach-Quenzenhausenské 7 zl.	1905	za 30 let po splatnosti	Königl. Filialbank, Ansbach, Bavorsko.
Badenské 100 tol. z r. 1867 . .	1917	za 5 let „ „	Bádenská státní pokladna, Karlsruhe.
4% Bavorské 100tol. z r. 1866 . .	1906	za 30 „ „ „	Bavorská státní pokladna, Mnichov.
Benátské 30lirové	1919	„ „ „ „ „	Magistrato della città, Venezia.
Badinské	1909	„ „ „ „ „	Komorní pokladna města Badina.
Claryho knížete	1913	„ „ „ „ „	Ústav pro úvěr pozemkový, Vídeň.
4% Dunajské paroplavbní	1902	„ „ „ „ „	Pokladna společnosti, Vídeň, Oesterreichische Bodencredit-Anstalt Wien.
5% Dunajské z roku 1870	1920	„ „ „ „ „	„ „ „ „ „
St. Genoise hraběte	1904	„ „ „ „ „	Úvěrní ústav pro obchod a průmysl, Vídeň.
Finské 100tolarové	1912	„ 20 „ „ „	Finská státní pokladna, Helsinki.
Freiburské kantonální 15frank . .	1914	„ 10 „ „ „	Finances du Canton de Fribourg (Suisse).
Hamburské z roku 1846	1894	nikdy	Státní pokladna svob. města Hamburku.
Hessenské 40tolarové z r. 1845	1895	za 30 let po splatnosti	Hessenská státní pokladna, Cassel.
Innomostecké 20zlatové	1911	„ „ „ „ „	Městská pokladna, Innomosti.
Kegleviča hraběte	1891	„ „ „ „ „	„ „ „ „ „
Krakovské 20zlatové	1912	„ „ „ „ „	Městská pokladna, Krakov.
Lübecké 50tolarové	1912	„ 10 „ „ „	Pokladna sv. města Lübecku.
Milánské 45lirové z r. 1861 . . .	1916	„ 30 „ „ „	Magistrato della città di Milano.
„ 10lirové „ 1866	1921	„ „ „ „ „	„ „ „ „ „
Pařížsko knížete	1911	„ „ „ „ „	M. L. Biedermann & Co., Vídeň.
Pappenheimské 7zlatové	1913	nikdy	Pappenheimský hraběcí důchod, Bavorsko, Pappenheim.
31/4% Pruské 100tolarové	1894	za 30 let po splatnosti	Státní pokladna, Berlín.
Rakouské státní z roku 1854	1904	„ „ „ „ „	Státní pokladna Vídeň.
Rakouské státní z roku 1860	1917	„ „ „ „ „	„ „ „ „ „
Rakouské státní z roku 1864	1918	„ „ „ „ „	„ „ „ „ „
Rudolfovy	1914	„ „ „ „ „	„ „ „ „ „
Salma knížete	1912	„ „ „ „ „	Úvěrní ústav pro obchod a průmysl, Vídeň.
Solnohradské 20zlatové	1911	„ „ „ „ „	Dolnorak. akciová společnost Vídeň.
Stanislavské 20zlatové	1901	„ „ „ „ „	Městská pokladna, Solnohrad.
41/2% Terstské 100zlatové	1901	„ „ „ „ „	Městská pokladna, Stanislav.
4% Terstské 50zlatové	1905	„ „ „ „ „	Městská pokladna, Terst.
Uherská premiová půjčka z r. 1870	1920	za 20 let po splatnosti	Městská pokladna, Terst.
Waldstein-Wartenberské	1900	„ 30 „ „ „	Wiener Bank Verein, Wien
Windisch-Grätzské	1893	„ „ „ „ „	„ „ „ „ „

K propagaci nákupů cenných papírů vydávaly banky slosovací kalendáře a různé reklamní knížky. Nejvíce se veřejnost dovídala z tzv. kompasů, jež obsahovaly veškeré náležitosti a známky cenných papírů včetně popisů aktivit emisních ústavů, jejich působnosti a vydávaných úpisů. Mezi nejznámější publikace patřil Český kompas, obsahující seznam všech cenných papírů znamenajících na vídeňské a pražské burze včetně všech nezbytných podrobností. Obdobné informace mohla veřejnost získat ve vídeňském slosovacím časopise Merkur nebo v Kašparově Pražské bursovní ročence. Naprostou zvláštností obchodu s těmito losy byl i obchod s pouhou nadějí na výhru,

zmíněnou promesou. Vlastník stále zůstával vlastníkem losu, tedy dlužního úpisu jako takového, a prodával jenom nadějí na výhru v určitém jeho slosování. Kupující promesy tak nabýval jen práva na konkrétně vymezenou hru a eventuální výhru. Existovaly však i varianty s přechodem vlastnictví losu, kdy se banky nebo prodejny losů zavazovaly, že za smlouvenou prémii odevzdají kupci promesní výhru, která by na určitý los při nejbližším tahu připadla, přičemž od výhry odečtou předem stanovenou cenu losu. Vlastnictví losu tak mohlo přejít jen jeho dostatečně velkou výhrou. Promesy se prodávaly za daleko vyšší ceny, než jaká byla jejich

hodnota podle počtu pravděpodobnosti výhry. Aby bylo zabráněno ilegálním promesním obchodům s nemorálními variantami, byl 7. listopadu 1862 vydán zákon č. 85 ř. z., který prodávajícímu ukládal, aby za smlouvenou částku odevzdal výhru, jež by na jeho los v nejbližším tahu připadla, po odečtení napřed určené ceny. Podle tohoto předpisu směl s promesami obchodovat jen vlastník domácího losu, který zde měl trvalé bydliště, a prodej se musel týkat konkrétního losu, konkrétního tahu a celé výhry. Smlouva musela být v každém případě písemná, a to na oficiálních okolkovaných blanketech. Později zákon č. 90/1878 ř. z. promesní obchod na splátky zakázal. Inflace slosovatelných výpůjček a příliv losových půjček cizí provenience nutily k pronikavé úpravě tohoto úvěrového způsobu. Vysoké výhry byly lákadlem pro nemajetnou a také nevzdělanou veřejnost. Složitost uvedených vztahů způsobovala, že jen málokdo se skutečně orientoval ve všech „losových“ tricích spojených s jejich nákupem i prodejem. Následkem toho docházelo k nezřízenému předražování losů, jemuž bylo zapotřebí učinit přítrž. Toho mělo být dosaženo prostřednictvím rakouského omezovacího zákona losového z 28. března 1889, tzv. „Losspergesetz“. Podle něj bylo možné uzavírat prémiové zápůjčky jenom na základě zvláštního zákona a výhradně ke státním účelům. Veškeré výsadky a výjimky se zrušily. Vydávání prémiových dluhopisů, které by byly v rozporu s tímto ustanovením, bylo zakázáno, a takové dluhopisy nemohly být předmětem obchodu. K účelům dobročinným a výstavním však mohly být povolovány loterie zvané efektivní či věcné (Effektenlotterien) s jediným slosováním, kdy výhry pozůstávaly z věcí, nikoli z peněz. Od r. 1889 bylo navíc ukončeno vydávání prémiových losů.

Zákon však měl jiný výsledek, než se čekalo. Stálé ubývání losů jejich každoročním slosováním jejich cenu zvyšovalo. A když se vlastníci nechtěli losů zbavit a přidala se nezřízená touha veřejnosti po hře, dosáhly kursy losů závratné výše. Tomuto běsnění se snažili zabránit odborníci provádějící výpočet skutečné vnitřní hodnoty losů, naděje jednotlivého losu na hlavní nebo vedlejší výhru, jeho hodnoty umořovací, dále výpočtů, na kolik losů podle pravděpodobnosti případně vždy hlavní nebo vedlejší výhra a konečně průměrné částky výher připadajících na jeden los rozličných loteriálních půjček.

Pozoruhodná v tom směru byla především brožura pod názvem *Skutečná cena všech na vídeňské burse znamenavých losů* každoročně vydávaná ekonomem Mallnerem v Brně. Veškeré tyto snahy však byly marné. Za vysoké ceny se kupovalo a prodávalo dál. Vedle dvaceti pěti zahraničních slosovatelem dluhopisů, které bylo dovoleno okolkovat, byl všem ostatním losům přístup do Rakouska zakázán. Mohlo se samozřejmě stát, že byly předmětem dědického řízení, obchodovat s nimi se však nesmělo. Vlastnictví nebo držení zakázaných losů, jakož i zaznamenávání jejich kursů či uveřejňování slosovacích listin bylo trestáno peněžní pokutou za současného propadnutí losů a jejich následného zničení. Veškeré výhry na losy podléhaly v rakouském Předlitavsku (situace v Uhrách byla jiná) 20% dani sražené při jejich výplatě, přičemž ze základu bylo možné odečíst hodnotu losů. Jen pro ilustraci – v r. 1907 obsahoval vídeňský kursovní lístek kursy 27 druhů losů.

Loterijní spolky

Vysoké ceny losů a odborná náročnost vedly na konci 19. století k jevu – podle českých předpisů platných za sto let – nezákonnému. Jako houby po dešti se množily tzv. loterijní spolky, evidované ve spolkových rejstřících příslušných místodržitelství. Jen v Praze jich bylo kolem dvou set. (Jejich názvy naznačují, že naši předci nebyli žádní suchaři bez smyslu pro humor. Nebo to je snad náhoda, že se jedno sdružení jmenovalo Výherní spolek Smůla? A vyberte si z dalších: Klub Spořivý, Slepé štěstí, spolek k zakupování losů, Hlavní výhra, spolek k zakupování losů, Výherní spolek Vytrvalost, Výherní klub Halíř v Praze nebo Výherní spolek 1000 a 1. Dobrá polovina byly spolky německé, tedy Spar-und Loosverein nebo Glücksverein a podobně, většinou s názvy ne tak nápaditými.)

(pokračování příště)

Levněji koupí, kdo dříve koupí.

Zakupte si státní stavební losy premiové,

získáte *cenný papír* stoupající ceny a poskytující
takových výhod, *jako žádný jiný los.*

Koupíte-li los pro své dítě,
súčastní se po celých 25 let všech 50 tahů výherních (pokaždé
za 8,000,000 Kč výher) a má naději, že

**vyhraje jednu z padesáti výher
po 1,000,000 Kč,**

nebo jednu ze sta výher po Kč 500,000—, nebo jednu z pěti set
výher po Kč 100,000—, nebo jednu ze sedmdesáti jednoho tisíce
výher po Kč 50,000— až 1,500—.

**Dva tahy do roka: 1. února a 1. srpna.
Příští tah 1. února 1922.**

Kdo vyhraje některou z hlavních výher: Odehrál výhru po srážce jmenovité hodnoty losu a odevzdá výherní list losu. Hezčí se obléci dít v uspořávaných tašcích, ve kterých vyhrává jmenovitou hodnotu losu a dvojnásobnou úrokovou premii ode dne vydání losu. Byl-li los tažen po 20 letech, odehrál jn. h. Kč 500— a premii Kč 200—, celkem Kč 700—.

Komu se vylosuje los v umořovacím tahu: Odehrál jmenovitou hodnotu Kč 500— a dvojnásob. premii, odevzdá obléci a slatává sou výherní kupon, podle kterého hraje na hlavní výhry při dalších tazích výherních.

***Uložený kapitál jest zúročen
2%, ní premií.***

!! Nepřehlédněte !!